

Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар және терроризм актісін жасау қаупі туындаған кездегі білім беру ұйымдары қызметкерлерінің, білім алушылары мен тәрбиеленушілерінің іс-қимыл АЛГОРИТМІ

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Осы техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар және терроризм актісінің жасалу қаупі туындаған кездегі білім беру ұйымдары қызметкерлерінің, білім алушылары мен тәрбиеленушілерінің іс-қимыл алгоритмі (бұдан әрі - Алгоритм) техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған және терроризм актісінің жасалу қаупі туындаған жағдайларда білім беру ұйымдарының жұмыс істеу тұрақтылығын арттыру жөніндегі іс-шараларды басқару мақсатында әзірленді және олардың алдын алуға және оларды жоюға бағытталған.

Білім беру ұйымдарының тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз ету мақсатында төтенше жағдай (бұдан әрі - ТЖ) аймағында авариялық – құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізуге дайындық жөніндегі іс-шаралар кешенін қабылдау.

Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар аймағында авариялық-құтқару және кезек күттірмейтін жұмыстарды жүргізуге дайындық жөніндегі іс-шаралар кешенін қабылдау білім беру ұйымдарының тұрақты жұмыс істеуін қамтамасыз етуге бағытталған.

2. Терроризм актісі жасалған жағдайда білім беру ұйымдарының басшылары мен қызметкерлері жасалған терроризм актісі туралы Құқық қорғау және арнайы органдарға дереу хабарлауға және білім беру ұйымының персоналын эвакуациялауды қамтамасыз етуге міндетті.

Осы жұмысты ұйымдастыру кезінде бөгде адамдардың объектілерге және осал учаскелерге (аймақтарға, жабдықтарға) еркін кіру мүмкіндігін болдырмауға ерекше назар аудару қажет, бұл, сөзсіз, Террористік құралдарды жеткізу мүмкіндігін, сондай-ақ бақылау, автоматика, байланыс аппаратурасының істен шығуын және т. б. болдырмайды.

Террористік іс-әрекетті ықтимал дайындау мен жүзеге асырудың негізгі белгілері:

мінез-құлқында ықтимал террористік шабуыл объектісінің жақын ортасындағы жағдайды зерделеу, оның қызметіндегі белгілі бір аспектілерге жоғары немесе жеткіліксіз уәждеделген қызығушылық байқалатын адамдардың пайда болуы;

таңдалған объектілерде күдікті тұлғалардың бірнеше рет пайда болуы және олардың фото және бейнетүсірілім жүргізуі;

объектінің қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тұлғалармен және персоналмен негізсіз байланысқа түсу, олардан жұмыс режимін, қол жеткізу тәртібін, қауіпсіздікті қамтамасыз ету және шығару;

техникалық қызмет көрсетуге қатысы жоқ адамдардың жертөлелер мен шатырларға енуі;

- бөгде келушілерде (күдік тудыратын адамдарда) объектінің ғимаратына кіре берісте күзетпен тексеру ұсынушының жеке басы туралы ақпарат бермейтін құжаттардың болуы;

жалған ақпарат объектісінің әкімшілігі мен қызметкерлеріне хабарлау;

осал учаскелерді және оларға қол жеткізу тәртібін, өткізу режимі және объектіні қорғау жүйесінің тәртібін зерделеу.

Террористік шабуылдың үлгілік сценарийлерін алдын ала талдау негізінде оларды төтенше жағдайларды дамытудың әрбір фазасында қолайлы, оң жағына өзгерту мақсатында нақты бастапқы, аралық және қорытынды жағдайларға тиімді әсер етуге мүмкіндік беретін іс-шаралар кешенін әзірлеу және нақты уақыт режимінде іске асыру маңызды.

Түрлі жағдайларды алдын ала пысықтау терроризм актісін жасау қаупі туындаған кезде білім беру ұйымдарының қызметкерлері мен білім алушыларының іс-қимыл алгоритмін, оның ішінде әдеттегі экстремалды жағдайлардағы іс-қимылдарды реттейтін мекенжай нұсқаулықтары мен жадынамаларды қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Білім беру ұйымдарының терроризмге қарсы қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды іске асыруды Занда және Қазақстан Республикасының өзгеде нормативтік құқық актілерінде белгіленген құзырет шегінде олардың басшылары ұйымдастырады.

3. Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі іс-шаралар олардың туындау ықтималдығы мен олардан келтірілуі мүмкін залалды ескере отырып жүргізіледі.

Техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу жөніндегі іс-шараларды орындау білім беру ұйымдарының басшыларына олардың қолданыстағы заңнамада және белгіленген құзыреті шегінде жүктеледі.

2-тарау. Білім беру ұйымы қызметкерлерінің, білім алушылар мен тәрбиеленушілерінің ғимаратта және оның аумағында терроризм актісінің жасалу қаупі туындаған кездегі іс-қимыл тәртібі

4. Тәртіп қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылар мен тәрбиеленушілердің іс-қимылдарын жүйелейді және үндестіреді, оның ішінде білім беру ұйымында және оның аумағында терроризм актісінің жасалу қаупі туындаған кезде ата-аналарды хабардар етуді көздейді.

Осы Алгоритммен ұйғарылатын іс-әрекеттерді білім беру ұйымының басшысы әрбір қызметкерге, педагогке, білім алушыға және ата-анаға (заңды өкілге) жеткізеді.

5. Білім беру ұйымында терроризм актісін жасау қаупі туындаған кезде жедел іс-қимыл жасауға негіз болуы мүмкін:

қызметкерлердің, педагогтердің, білім алушылардың немесе тәрбиеленушілердің кез келгенінің күдікті пәнді анықтауы;

білім беру ұйымына қауіп-қатердің телефон арқылы немесе жазбаша түрде түсуі; білім беру ұйымының қызметкерлеріне, педагогтеріне, білім алушыларына және тәрбиеленушілеріне қарулы шабуыл жасау болып табылады; террористердің қызметкерлерді, педагогтарды және білім алушыларды кепілге алуы және/немесе ұйымның ғимаратында немесе оның аумағында болуы, террористің білім беру ұйымына шабуылы.

6. Жоғарыда көрсетілген барлық жағдайларда білім беру ұйымының басшылығы болған жағдай туралы:

102 ішкі істер органдарының арнасына, "112" бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметіне;

білім бөлімінің басшысына дереу хабарлайды.

1-параграф. Күдікті затты табу

7. Күдікті зат деп күдікті дыбыстар (шертулер, сағаттың тықылы.) және ерекше иістер (бадам, хлор, аммиак) шығаратын иесіз сөмкелер, пакет, жәшік, қорап, шығыңқы сымдары, жіптері, электр таспасы бар ойыншықтар.

Мұндай зат жарылғыш немесе улы химикатты заттармен (УХЗ) немесе биологиялық агенттермен (қауіпті инфекциялардың қоздырғыштары, мысалы, күйдіргі, шешек, туляремия) толтырылуы мүмкін.

8. Қауіпті немесе күдікті затты тапқан адамдар дереу ішкі істер органдарының "102" арнасына немесе "112" (егер ол тәрбиеленуші немесе білім алушы болса, онда тәрбиешіге немесе сынып жетекшісіне) бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметіне хабарлайды және шұғыл ден қою күштері келгенге дейін заттан қауіпсіз қашықтықта болады және болған жағдайға қатысты айғақтар беруге дайын болуға тиіс.

9. Басшының іс-әрекеті:

қоғамдық тәртіпті қамтамасыз ету үшін білім беру ұйымының тұрақты қызметкерлері қатарынан қоршауды шығару;

шұғыл ден қою қызметтерінің (ішкі істер органдарының бөлімшелері, жедел медициналық көмек қызметтері, өрт сөндіру есептоптары, жедел-құтқару қызметтері) қауіпті немесе күдікті зат табылған жерге кедергісіз кіру мүмкіндігін қамтамасыз етуге міндетті;

эвакуациялау жоспарына сәйкес білім алушылар мен білім беру ұйымының қызметкерлерді эвакуациялау үшін шаралар қабылдасын.

10. Персоналдың іс-қимылы (қызметкерлер, педагогтер):

білім беру ұйымының әкімшілігіне (телефон арқылы) және ғимаратқа ешкімді жібермеуге (олар келгенге дейін) хабарлау;

білім алушыларды және тәрбиеленушілерді осы пәннен қауіпсіз қашықтыққа ауыстыру (100 метрден жақын емес), жақындамау, ұстамау, ашу және олжаны ауыстырмау;

күдікті затты тапқан адамдарға шұғыл ден қою күштері келгенге дейін қауіпсіз қашықтықта болуға және болған жағдайға қатысты айғақтар беруге дайын болуға тиіс;

иесіз қалған заттың ықтимал иесін анықтау үшін айналадағылардан сұрау;

радиобайланыс құралдарын, оның ішінде ұялы байланыс құралдарын осы заттың жанында пайдаланудан бас тарту;

мүмкіндігінше анықтау уақыты мен орнын белгілеу;

қауіпті аймаққа іргелес аумақтан білім алушыларды және тәрбиеленушілерді ұйымдасқан түрде эвакуациялауды қамтамасыз етуге көмектесу;

қажет болса, қорғауды қамтамасыз ететін заттарға (ғимараттың бұрышына, бағанға, қалың ағашқа, автокөлікке) жасырынып, бақылау жасаңыз;

объектіден шығу, мүмкін болмаған жағдайда-күрделі құрылыстың артына және қажетті қашықтықта жасырыну. үрейленбеңіз, қандай жағдайда да білім беру

11. Білім алушылардың іс-әрекеттері:

үрейленбеңіз, қандай жағдайда да білім беру

ұйымының педагогтері мен қызметкерлерін тыңдаңыз;

табылған затты ұстамаңыз, ашпаңыз және орнынан жылжытпаңыз;

қажет болған жағдайда қорғауды қамтамасыз ететін заттардың артына

тығылыңыз (ғимараттың бұрышы, баған, қалың ағаш, автокөлік);

объектіден шығу, мүмкін болмаған жағдайда-күрделі құрылыстың артына және қажетті қашықтықта жасырыну.

12. Білім беру ұйымының қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тұлғалардың іс-әрекеттері:

күдікті затты ұстауға, жақындауға, жылжытуға болмайды;

иесіз қалған заттың ықтимал иесін анықтау үшін айналадағылардан сұрау;

радиобайланыс құралдарын, оның ішінде ұялы байланыс құралдарын осы заттың жанында пайдаланудан бас тартуға;

мүмкіндігінше анықтау уақыты мен орнын белгілеу;

ішкі істер органдарының "102" арнасына немесе "112" бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметіне және білім беру ұйымдарына күдікті заттың табылғаны туралы дереу хабарлау;

күдікті заттың сыртқы түрін және оның анықталу мән-жайын сипаттауға дайын болу;

дүрбелең туғызбау үшін не болғанын білу керек адамдардан басқа ешкімге жарылыс қаупі туралы хабарламаңыз;

күдікті зат пен қауіпті аймаққа бөгде адамдардың кіруін шектеуді қамтамасыз ету;

қауіпті аймаққа іргелес аумақтан адамдарды ұйымдасқан түрде эвакуациялауды қамтамасыз ету;

қажет болса, қорғауды қамтамасыз ететін заттарға (ғимараттың бұрышы, баған, қалың ағаш, автомобиль және т.б.) жасырынып, бақылау жасаңыз.

Жарылғыш құрылғы немесе жарылғыш құрылғыға ұқсас зат табылған кезде эвакуация мен қоршаудың ұсынылатын аймақтары:

гранатасы – 50 метр;

салмағы 200 г тротил шашкасы 45 м;

жару құрылғысы – кемінде 200 м;

сыра банкі 0,33 л - 60 метр;

дипломат (кейс) – 230 метр;

жол чемоданы - 350 метр;

жеңіл автомашина кемінде 600 м;

шағын автобус - 920 метр;

жүк машинасы (фургон) – 1240 м.

2-параграф. Білім беру ұйымына телефон арқылы қауіптің түсуі

13. Қазіргі уақытта телефон жарылғыш құрылғылар туралы, адамдарды кепілге алу, бопсалау және бопсалау туралы ақпаратты қамтитын хабарламалардың негізгі арнасы болып табылады. Мұндай сигналды назардан тыс қалдырмаңыз.

Әңгімені сөзбе-сөз есте сақтауға тырысыңыз және оны қағазға бекітіңіз.

Сөйлесу фактісі мен оның мазмұны туралы таратпаңыз, ақпаратқа ие адамдардың санын барынша шектеңіз.

14. Телефон арқылы қауіп-қатер алушының іс-әрекеті (басшы, қызметкер, педагог, білім алушы):

Әңгіме барысында қоңырау шалушының жынысын, жасын және сөйлеу ерекшеліктерін белгілеңіз:

дауыс (қатты немесе ақырын, төмен немесе жоғары),

сөйлеу қарқыны (жылдам немесе баяу),

айтылу (айқын, бұрмаланған, кекіру, сыбырлап, екпінмен немесе диалектімен),

сөйлеу мәнері (қисынды сөздер, орынсыз сөйлеу).

Міндетті түрде дыбыстық фонды белгілеңіз (автомашиналардың немесе теміржол көлігінің шуы, теле - немесе радиоаппаратураның дыбысы, дауыстар, басқалар).

Қоңыраудың сипатын белгілеңіз-қалалық немесе қалааралық.

Әңгіменің нақты басталу уақытын және оның ұзақтығын белгілеуді ұмытпаңыз.

Қалай болғанда да, әңгіме барысында келесі сұрақтарға жауап алуға тырысыңыз:

бұл адам қайда, кімге, қандай телефон арқылы қоңырау шалады?

ол қандай нақты талаптар қояды?

ол жеке талап қояды, делдал ретінде әрекет ете ме, әлде қандай да бір адамдар тобын білдіре ме?

ол қандай шарттарда немесе олар ойдан бас тартуға келіседі?

онымен қалай және қашан байланысуға болады?

сіз бұл қоңырау туралы кімге хабарлай аласыз немесе хабарлауыңыз керек?

Сіз және сіздің басшылығыңыз шешім қабылдау немесе қандай да бір іс - әрекет жасау үшін қоңырау шалушыдан мүмкін болатын ең ұзақ уақытқа жетуге тырысыңыз.

Мүмкіндігінше, сөйлесу барысында ол туралы Ішкі істер органдарының 102-арнасына немесе "112" бірыңғай кезекші - диспетчерлік қызметіне және ұйым басшылығына, егер жоқ болса-әңгіме аяқталғаннан кейін дереу хабарлау керек.

3-параграф. Білім беру ұйымына қауіптің жазбаша нысанда түсуі

15. Қауіп-қатер алушының жазбаша нысандағы іс-әрекеті (басшы, қызметкер, педагог, білім алушы):

Алғаннан кейін мұндай құжатты, хабарласушымен барынша сақ болыңыз. Мүмкіндігінше оны таза, тығыз жабылған пластик пакетке салыңыз да, бөлек қатты қалтаға салыңыз.

Оған саусақ іздерін қалдырмауға тырысыңыз.

Егер құжат конвертте келіп түссе – оны тек сол немесе оң жағынан ашып, шеттерін қайшымен мұқият кесіңіз.

Барлығын сақтаңыз: мәтіні бар құжаттың өзі, кез келген тіркеме, конверт және қаптама-ештеңені тастамаңыз.

Құжаттың мазмұнымен таныс тұлғалар тобын кеңейтпеңіз.

102 ішкі істер органдарының арнасына немесе "112" бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметіне дереу хабарлау қажет.

4-параграф. Білім беру ұйымының қызметкерлеріне, педагогтеріне, білім алушылары мен тәрбиеленушілеріне қарулы шабуыл жасау

16. Қызметкерлерге, педагогтерге, білім алушылары мен тәрбиеленушілерге қарулы шабуыл жасалған кезде өзін-өзі оқшаулау үшін шаралар қабылдау, қауіпті аймақтан дереу шығу, сондай-ақ ішкі істер органдарының "102" арнасына немесе "112" бірыңғай кезекші-диспетчерлік қызметіне хабарлау қажет.

Жасырынып, террористердің кетуін күтіңіз және мүмкін болған жағдайда ғимараттан шығыңыз.

17. Басшының іс-қимылы:

қарулы шабуылдың фактісі мен мән-жайлары туралы Құқық қорғау және/немесе арнаулы мемлекеттік органдарды дереу хабардар ету;

объектідегі адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша жұмысты ұйымдастыру (эвакуациялау, ішкі кедергілерді оқшаулау, объектідегі тосын жағдай туралы хабарлау);

терроризмге қарсы күрес жөніндегі жедел штабтың келген күштерімен өзара іс-қимыл жасау.

18. Персоналдың іс-қимылы (қызметкерлер, педагогтер):

жағдайды бағалаңыз, білім алушылармен бірге ғимараттан қалай кететініңіз туралы нақты жоспар жасаңыз;

егер оқушылармен бірге қауіпсіз эвакуациялануға мүмкіндік болса, ғимараттан шығыңыз;

заттар мен сөмкелерді қалдырыңыз;

қолыңызды жасырмаңыз, олар көрініп тұруы керек.

Егер ғимараттан шыға алмаған жағдайда:

кабинеттен, топтан жылдам шығып, дәліздегі барлық білім алушылар, тәрбиеленушілер мен қызметкерлерді өз кабинетіңізге бағдар беру;

сізге таныс емес немесе кіруге рұқсаты жоқ ересектерді кабинетке немесе топқа жібермеу;

есікті мықтап жабыңыз, мүмкіндігінше кілтпен;

терезелерді жабыңыз, барлық перделерді түсіріңіз немесе жабыңыз;

шабуылдаушы оларды есікке қарап көре алмайтындай етіп білім алушыларды қабырғаға тұрғызыңыз;

білім алушылар мен тәрбиеленушілерге "Қауіпсіз бұрыш" табыңыз;

жарықты сөндіріп және компьютерлердің мониторларын өшіріңіз, ұялы телефондарды дыбыссыз сигналға қойыңыз;

білім алушылар мен тәрбиеленушілер үшін тыныштықты қамтамасыз ету;

қатысу парағын толтырыңыз (дәліздерден кірген білім алушылар мен тәрбиеленушілерді тізімдеңіз (жоғарыда көрсетілгендей) және осы сыныпта болуы керек, бірақ жоқ болған білім алушылардың тізімін жасаңыз.

Ескерту: шамдарды өшірмес бұрын, барлық қызметкерлер сабаққа қатысу журналын тауып, қолында ұстайды. Бұл барлық білім алушылар мен тәрбиеленушілерді эвакуациялауға көмектеседі.

спорт залындағы білім алушыларды шешінетін бөлмеге ауыстырып, барлық есіктерді құлыптап, қауіпсіз орын табу керек;

асханалардағы білім алушыларды жақын сыныптарға көшіру қажет;

егер қызметкерлер мен білім алушылар білім беру ұйымының ғимаратынан тыс жерде болса, олар ең жақын қауіпсіз жерге жетеді, тоқтайды, жатып қалады және қозғалмайды;

егер қызметкерлер, білім алушылар және тәрбиеленушілер дәретханада болса, олар кабинетті жауып, жарықты сөндіреді;

дәліздегі барлық адамдар дереу жақын сыныпқа көшіп, жарықты сөндіреді;

медбикелер/асхана қызметкерлері/көмекші қызметкерлер өздері тұрған бөлмеде қалып, есіктерді жауып, жарықты сөндіреді;

білім алушылар мен кітапхана қызметкерлері кітапханада қалады. Кітапханашылар есіктерді құлыптап, жарықты сөндіріп, балалар мен өздері үшін қауіпсіз орын табады.

Ескерту: Басшының өкіміне дейін қауіпсіз жерлерде болыңыз.

19. Білім алушылардың іс-қимылы:

дүрбелең болмау, барлық жағдайда мектеп қызметкерлері мен мұғалімдерін тыңдау;

объектіні білдірмей тастап кету, мүмкін болмаған жағдайда-қауіпсіз жерде жасырыну;

есікті құлыптау, құқық қорғау қызметкерлерінің келгенін күту;

құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарды, күзетті, персоналды, объект басшылығын қарулы шабуылдың фактісі мен мән-жайлары туралы мүмкіндігінше кез келген тәсілмен хабардар етуге міндетті.

Ескерту: басшының немесе педагогтардың өкіміне дейін қауіпсіз жерлерде болыңыз.

20. Білім беру ұйымының қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тұлғалардың іс-қимылы:

қарулы шабуылдаушыны анықтау;

мүмкіндігінше объектіде адамдардың жаппай болу орындарына оның жылжуын бұғаттау;

қарулы шабуыл фактісі туралы объект басшылығына, құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарға кез келген тәсілмен хабарлау;

объектідегі адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларын қабылдау (эвакуациялау, ішкі кедергілерді оқшаулау).

5-параграф. Білім беру ұйымдарына адамдарды кепілге алу

21. Басшының іс-қимылы:

білім алушылардың, тәрбиеленушілердің, педагогтердің және басқада қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жоғары деңгейде қажетті жағдай ұйымдастыру;

құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарға қызметкерлерді, педагогтарды және білім алушыларды кепілге алу туралы дереу хабардар ету;

басқыншылардың талаптарын білуге тырысу;

терроризмге қарсы күрес жөніндегі жедел штабтың келген күштерімен өзара іс-қимыл жасау.

22. Персоналдың іс-қимылы (қызметкерлер, педагогтер):

жақын маңдағы білім алушылар мен тәрбиеленушілерді қорғауды ұйымдастыру: мүмкіндігінше олардың кепілге алынуының алдын алу, ғимараттан абайлап шығару немесе үй-жайға тығылу, есікті бұғаттау, құқық қорғау органдарының қызметкерлері келгенге дейін ұстап тұру немесе ғимараттан шығу қауіпсіздігі мүмкіндігі;

құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарға кепілдікке алудың мән-жайлары мен қаскүнемдер (саны, қару-жарағы, жарақтандырылуы, жасы, лақап аты, ұлты және т.б.) туралы мүмкіндігінше кез келген қолжетімді тәсілмен және өз қауіпсіздігін кепілдік берілген қамтамасыз ету шартымен ғана хабардар етуге міндетті.

23. Білім алушылардың іс-қимылы:

дүрбелең болмаңыз, шыдамдылық пен ұстамдылықты сақтаңыз, сіздің мақсатыңыз-тірі қалу;

есіңізде болсын, сіздің басып алғаныңыз туралы хабарлама алғаннан кейін арнайы қызметтер әрекет ете бастады және сіздің босатылуыңыз үшін қажет нәрсенің бәрін жасайды;

шабуылдаушыларға қару қолдануға және адам өліміне әкелуі мүмкін іс-әрекеттерге жол бермеу;

айырылуды, қорлауды және қорлауды тасымалдаңыз, қылмыскерлердің көзіне қарамаңыз, өзіңізді қорламаңыз.

кез-келген әрекетті орындау үшін (отырыңыз, тұрыңыз, ішіңіз, дәретханаға барыңыз) рұқсат сұраңыз.

егер сіз жарақат алсаңыз, қозғалмауға тырысыңыз, осылайша сіз қан жоғалтуды азайтасыз;

арнайы қызметтер сіздің босатуыңыз бойынша операцияларды жүргізу кезінде келесі талаптарды мүлтіксіз сақтаңыз:

еденде жатып, басыңызды қолыңызбен жабыңыз және қозғалмаңыз;

ешқандай жағдайда арнайы қызмет қызметкерлеріне қарсы немесе олардан қашпаңыз, өйткені олар сізді қылмыскер ретінде қабылдауы мүмкін;

мүмкін болса, есіктер мен терезелердің саңылауларынан алыс болыңыз.

24. Білім беру ұйымының қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тұлғалардың іс-қимылы:

жеке бастамасы бойынша келіссөздер жүргізбеуге;

сақ болыңыз, қылмыскерлердің белгілерін, олардың бет-әлпетінің ерекшеліктерін, киімдерін, аттарын, лақап аттарын, мүмкін тыртықтар мен татуировкаларды, сөйлеу ерекшеліктері мен мінез-құлқын, әңгіме тақырыбын есте сақтауға тырысыңыз.

25. Кепілге алу кезіндегі іс-қимыл тәртібі:

Қылмыскерлерді физикалық күш немесе қару қолдануға итермелейтін әрекеттерден аулақ болыңыз, қашуға тырыспаңыз.

Өзіңізге назар аудартпаңыз.

Егер қашудың сәттілігіне толық сенім болмаса, жүгіруге тырыспаңыз.

Террористер туралы мүмкіндігінше көбірек ақпаратты есте сақтаңыз (саны, қару-жарағы, сыртқы келбеті, дене бітімі, екпіні, әңгіме тақырыбы, темпераменті, мінез-құлық мәнері).

Орналасқан жеріңізді анықтауға тырысыңыз.

Мүмкін болса, кез-келген қол жетімді байланыс әдісін қолдана отырып, өмірге қауіп төндірмей, сақтық танытып, не болғанын құқық қорғау

органдарына немесе арнайы органдарға, қауіпсіздік бөлімшесіне немесе объектінің күзет қызметіне хабарлауға тырысыңыз.

Қандай жағдай болмасын, тағамды елеменіз. Бұл күш пен денсаулықты сақтауға көмектеседі.

Жарақат алған кезде өзіңізге алғашқы медициналық көмек көрсетуге тырысыңыз.

Ең бастысы - бандиттер өздерін бақылауды тоқтатса да, дүрбелең болмау.

Терезелерден, есіктерден және террористердің өздерінен алыс тұрыңыз. Бұл үй-жайға шабуыл жасау, қылмыскерлерді жеңу үшін мергендерді ату жағдайында сіздің қауіпсіздігіңізді қамтамасыз ету үшін қажет.

Арнайы бөлімше қызметкерлері кепілге алынған адамдарды босату жөніндегі операцияларды жүргізген кезде мынадай талаптарды сақтау қажет:

еденге төмен қаратып жату, мүмкіндігінше қабырғаға басып, басын қолмен жабу және қозғалмау.;

ешқандай жағдайда арнайы бөлімше қызметкерлеріне қарсы немесе олардан қашуға болмайды, өйткені олар жүргірушіні қылмыскер ретінде қабылдай алады;

егер мүмкіндік болса, есіктер мен терезелердің ойықтарынан алыс болу қажет.

6-параграф. Білім беру ұйымының ішінде және оның аумағында атыс кезінде

26. Басшының іс-қимылы:

білім алушылардың, тәрбиеленушілердің, педагогтердің және басқада қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жоғары деңгейде қажетті жағдай ұйымдастыру;

құқық қорғау және/немесе арнаулы мемлекеттік органдарды атыс туралы дереу хабардар ету;

қызметкерлердің, педагогтар мен білім алушылардың өмірін қорғауға арналған іс-әрекеттерді ұйымдастыру.

27. Персоналдың (қызметкерлер, педагогтар) және білім алушылардың іс-қимылы:

егер сіз көшеде атыс естіген болсаңыз, терезе жанында тұрмаңыз, тіпті ол пердемен жабылған болса да;

терезе алды тақтайының деңгейінен жоғары көтерілмеңіз;

балаларға оқ атылатын сыныпқа кіруге рұқсат бермеңіз.

Егер атыс кезінде көшеде болсаңыз, жерге жатып, баспанаға баруға тырысыңыз (ғимараттың бұрышы, гүлзар, аялдама), егер жақын жерде ондай болмаса, басыңызды қолыңызбен жауып, қозғалмай тік жатыңыз.

Бәрі басылған кезде сіз көтеріліп, маршрутты өзгерте отырып, межелі жерге жете аласыз.

7-параграф. Білім беру ұйымы ғимаратының жарылуы кезінде

28. Басшының іс-қимылы:

білім алушылардың, тәрбиеленушілердің, педагогтердің және басқада қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жоғары деңгейде қажетті жағдай ұйымдастыру;

ғимараттың жарылуы туралы құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарды дереу хабардар ету;

қызметкерлердің, педагогтер мен білім алушылардың өмірін қорғауға арналған іс-әрекеттерді ұйымдастыру.

29. Персоналдың (қызметкерлер, педагогтер) және білім алушылардың іс-қимылы:

шыны шкафтардың, витриналар мен терезелердің жанында болмауға тырысып, еденге жатыңыз;

сіз негізгі қабырғалардың астына тығыла аласыз, өйткені көбінесе бөлімдер, төбелер, люстралар өлімге әкеледі;

баспалдақ алаңына шықпауға, қосылған электр құралдарына қол тигізуге;

қараңғыда қалғанда сіріңкені бірден жақпаңыз - газдың ағуы мүмкін;

ғимараттан артқа қабырғаға басу арқылы шығу керек, әсіресе баспалдақпен түсу керек болса. Сіз бүгіліп, басыңызды қолыңызбен жабуыңыз керек-сынықтар мен әйнектер үстіне себілуі мүмкін.

Көшеде қалсаңыз, ғимараттан қашыңыз, бұл ретте карниздер және қабырғалар қадағалаңыз, олар құлап кетуі мүмкін. Сіз тез және мұқият жүруіңіз керек, өйткені үй құлаған кезде қалың шаң бұлт көтеріледі, ол дүрбелең тудыруы мүмкін.

8-параграф. Білім беру ұйымына террорист шабуыл жасаған кезде

30. Басшының іс-қимылы:

білім алушылардың, тәрбиеленушілердің, педагогтердің және басқада қызметкерлердің қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін жоғары деңгейде қажетті жағдай ұйымдастыру;

объектіде күдікті адамның немесе адамдар тобының анықталғаны туралы ақпаратты құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарға дереу беру (оның ішінде адал ниетпен әрекет ету) ;

құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне қаскүнемді анықтау және ұстау уақытын қысқартуы мүмкін күдікті тұлға туралы барынша толық ақпарат беру;

адамдарды қауіпсіз эвакуациялауды және жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету

31. Персоналдың іс-қимылы (қызметкерлер, педагогтер):

жақын маңдағы білім алушыларды қорғауды ұйымдастыру: ғимараттан абайлап шығару немесе үй-жайға тығылу, есікті бұғаттау, құқық тәртібі қызметкерлерінің келуін күту;

қорғаныңыз: ғимараттан тыныш кету немесе бөлмеде жасыру, есікті құлыптау, құқық қорғау органдарының қызметкерлерінің келуін күту;

құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарды, күзетті, персоналды, объект басшылығын қарулы шабуылдың фактісі мен мән-жайлары туралы мүмкіндігінше кез келген тәсілмен хабардар ету.

32. Білім алушылар мен ата-аналардың (заңды өкілдердің) іс-қимылы:

қорғаныңыз: ғимараттан тыныш кету немесе бөлмеде жасырыну, есікті құлыптау, құқық қорғау органдарының қызметкерлерінің келуін күту;

құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарды, күзетті, персоналды, объект басшылығын қарулы шабуылдың фактісі мен мән-жайлары туралы мүмкіндігінше кез келген тәсілмен хабардар ету.

33. Білім беру ұйымының қауіпсіздігін қамтамасыз ететін тұлғалардың іс-қимылы:

дәстүрлі емес діни ағымның жақтаушысын/ларын сыртқы белгілері бойынша анықтауға болады (белгілерді төменде қараңыз);

мүмкіндігінше оның/олардың объектідегі адамдардың жаппай жиналу орындарына жылжуын бұғаттау;

күдікті тұлғаны немесе тұлғалар тобын анықтау туралы объект басшылығына, құқық қорғау және/немесе арнайы мемлекеттік органдарға кез келген тәсілмен хабарлау;

объектідегі адамдардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету шараларын қабылдау (эвакуациялау, ішкі кедергілерді оқшаулау және т. б.);

қажет болған жағдайда объект бойынша (жеке өзі немесе бейнебақылау жүйесі арқылы) күдікті адамның немесе адамдар тобының қозғалысын бақылауды ұйымдастыру;

өз қауіпсіздігіңізді қамтамасыз етіңіз.

34. Террористің сыртқы белгілері:

ауа-райына сәйкес келмейтін, қолдан жасалған жарылғыш құрылғының (ҚЖЖҚ) элементтерін жасыруға арналған кең киім;

киім астынан шығып тұрған ҚЖЖҚ элементтері, сымдар, тумблерлер, ажыратқыштар;

қолында қару немесе жарылғыш құрылғыны жасыруға болатын үлкен сөмкелер немесе баулулардың болуы;

тасымалданатын заттарға абайлап жүгіну, оларды денеге басу және оларды мезгіл-мезгіл еріксіз сезіну;

түрлі бұзылулар (шеvronдардың болмауы, пішіннің төменгі және жоғарғы бөліктері түсінің, бас киімнің сәйкес келмеуі) болуы мүмкін бүркеніш нысанды киімді пайдалану.